

Genoeg is beter

NAV: akkerbouw de dupe van derogatiebeleid

De NAV heeft in een brief aan minister Adema en aan de landbouwwoordvoerders in de Tweede Kamer krachtig geprotesteerd tegen de aanwijzing van Nutriënt Verontreinigde (NV) gebieden en de gevolgen van die aanwijzing voor de akkerbouw. De aanwijzing van de NV-gebieden is bedoeld om de derogatie voor melkveehouders nog de maximale twee jaar in stand te houden, maar treft de akkerbouw zeer. De aanwijzing komt op een moment dat het effect van eerdere maatregelen zoals de bufferstroken (ook vooral nadelig voor akkerbouw) nog niet kan worden vastgesteld en er wordt ook geen rekening gehouden met nieuwe regels in 2024, zoals 4% verplichte braak en geen bemesting meer op groenbemesters. Ook is de NAV verbijsterd over het gebruik van oude cijfers

om de bijdrage van de landbouw aan N en P in water vast te stellen. Verder vinden wij het onbegrijpelijk dat bij clustering van gebieden maar 30% van de deelgebieden boven de norm hoeft te zitten om het hele gebied als verontreinigd aan te wijzen. En tenslotte is de NAV fel tegenstander van generieke bufferzones rondom alle N2000 gebieden i.p.v. alleen rondom stikstofgevoelige gebieden, iets wat we juist van tafel hadden gekregen in de onderhandelingen voor het Landbouwakkoord. In het Tweede Kamerdebat op 21 december werd duidelijk dat minister Adema gelijke behandeling van alle waterschappen verkiest boven het gebruik van recentere cijfers waar mogelijk. Onze brief heeft mede geleid tot een aantal moties. De motie van Flach (SGP) om gebieden niet als NV-gebied

aan te wijzen waar op basis van recentere cijfers blijkt dat de landbouw minder dan 19% bijdraagt aan de nutriëntenbelasting, is gelukkig aangenomen. De NAV zal aandringen op directe uitvoering. Helaas werd de motie van Flach (SGP) en Pierik (BBB) om alleen bufferzones rondom stikstofgevoelige N2000-gebieden aan te wijzen verworpen, met name door een tegenstem van de VVD. Op onze vraag om uitleg gaf Van Campen (VVD) aan dat men bang is de derogatie per direct te verliezen i.p.v. over twee jaar. Een duidelijk voorbeeld van akkerbouw opofferen voor melkveehouderij. Het wordt de hoogste tijd voor doelsturing, zodat boeren die de waterkwaliteit op orde hebben geen beperkingen krijgen, en voor integraal beleid waarbij men echt werk maakt van de veel gepredikte transitie naar meer plantaardige productie en consumptie! **NAV**

Octrooien op planten(eigenschappen)

Vorige maand hebben we uitgebreid uitgelegd wat er in het wetsvoorstel van de Europese Commissie (EC) staat over Nieuwe Genetische Technieken (NGT's). De discussie over de NGT's gaat vaker over de risico's van patenten/octrooien op planten en planteneigenschappen dan over de technieken zelf. Juist door de kwestie van octrooierbaarheid ontstaat de angst dat een paar grote zaadbedrijven straks een monopoliepositie krijgen en we nog maar een paar rassen per gewas overhouden. We zijn hier eens uitgebreid ingedoken om er achter te komen hoe het nu precies zit. Daarvoor hebben we gesproken met grote zaadbedrijven, directeur Niels Louwaars van Plantum en Europarlementariër Bert-Jan Ruissen (SGP). Voor de duidelijkheid: patent en octrooi is hetzelfde en betekent het (tijdelijke) alleenrecht op de commercialisatie van een uitvinding. Octrooi is de officiële Nederlandse naam, patent komt uit het Engels.

Kwekersrecht en octrooien

Veredelaars willen graag een vorm van intellectueel eigendom (IE) op een nieuw ontwikkeld ras vestigen. Dat gebeurt nu via het kwekersrecht. Voor toelating van een ras van een landbouwgewas op de markt en voor vestigen van kwekersrecht vindt eerst DUS-onderzoek plaats om de identiteit van een ras vast te leggen: onderzoek naar onderscheidbaarheid (Distinctness), uniformiteit (Uniformity) en stabiliteit (Stability). Vervolgens kan kwekersrecht worden aangevraagd. Dit geldt voor de meeste gewassen 25 jaar en kan daarna niet verlengd wor-

den. Het kwekersrecht houdt in, dat de veredelaar alleenrecht heeft op het verkopen en vermeerderen van de cultivar of daar licentie voor verleent. Bij het kwekersrecht hoort ook de veredelingsvrijstelling. Dit houdt in dat veredelaars met een ras X van een ander bedrijf zonder vergoeding verder mogen veredelen en zo een nieuw ras Y kunnen ontwikkelen waarin de eigenschappen van X ook nog kunnen zitten. Kwekersrecht kan nationaal of EU-breed zijn of gelden voor de zogenaamde UPOV-landen. De NAV is altijd voorstander geweest van het kwekersrecht, omdat dit wel ervoor zorgt dat veredelingsbedrijven (ook kleine) hun investeringen kunnen terugverdienen, terwijl het niet de hele verdere ontwikkeling van rassen op slot zet. Bij octrooien op planten of eigenschappen van planten ligt het anders, want een ras waarin een eigenschap zit waarop een octrooi is gevestigd mag niet zonder officiële licentie van de octrooihouder verder worden gebruikt voor veredeling. Bij octrooien kan er wel sprake zijn van een beperkte veredelingsvrijstelling, maar dit houdt alleen in dat je onderzoek mag doen met het geoctrooierde ras, niet dat je het nieuw veredelde ras zonder licentie op de markt mag brengen als de betreffende eigenschap er nog in zit. Het is niet automatisch duidelijk welke octrooien er rusten op een ras dat een veredelaar wil gebruiken om mee verder te kweken. Daarnaast is het uitonderhandelen van licenties een kunst die vooral kleine bedrijven en hobbykwekers niet van nature in huis hebben. En zeker wanneer het over verschillende octrooien gaat wordt het snel

onbetaalbaar om deze rassen te gebruiken in hun veredelingsprogramma's. De NAV is daarom tegen octrooien op planten en planteneigenschappen.

De huidige stand van zaken

In de EU was er enige tijd discussie over de octrooierbaarheid van plantenrassen die zijn verkregen via klassieke veredeling. In 2017 oordeelde het Europees Octrooibureau (EOB) dat producten van wezenlijk biologische processen niet octrooierbaar zijn, wat betekent dat planten die zijn verkregen door zuiver klassieke veredelingsmethoden niet in aanmerking komen voor octrooi. Inmiddels zijn er echter wel octrooien gevestigd op planten die met random mutagenese (door straling of chemicaliën) of celfusie zijn verkregen, omdat dit geen zuiver natuurlijke processen zijn. Daarmee kan de uitzondering uit 2017 door slim te formuleren vakkundig omzeild worden. De planten die voortkomen uit deze methoden zijn in 2001 uitgezonderd van de wetgeving over genetische modificatie, maar kennen dus wél de problematiek van octrooien.

Bij het makkelijker toepasbaar maken van nieuwe veredelings technieken heerst nu de angst bij boeren dat alle rassen geoctrooierd zullen worden. Met als gevolg dat de vele kleine veredelingsbedrijven die we in Nederland hebben het onderspit zullen delven. In Europa is het private Agricultural Crop Licensing Platform opgezet (ACLP). Hierop kunnen bedrijven hun octrooien publiceren, wat uitzoekwerk scheelt voor iemand die verder wil veredelen met een bepaald ras, en deelnemende bedrijven beloven daarin nooit 'nee' te zeggen tegen een licentieaanvraag.

lees verder op pagina 2

In de eerste plaats wenst het bestuur van de NAV u een gezond en goed teeltjaar 2024 toe! Daarbij hopen we dat we in ieder geval qua werkzaamheden een gemakkelijker jaar gaan krijgen en dat we minder te maken krijgen met een overvloed aan slecht weer. Volgens de een als gevolg van een snel veranderend klimaat, volgens de ander (KNMI) een optelsom van factoren als luchtdrukverdeling en daarvoor een overheersende wind uit de 'regenhoek', waardoor het afgelopen jaar een record aan neerslag viel. Ondanks dat grillige weerbeeld heeft de akkerbouw het afgelopen jaar wel haar robuustheid bewezen door desondanks

toch nog het overgrote deel van de oogsten binnen te kunnen halen en een voldoende mate van opbrengstzekerheid te garanderen. Maar aan die zekerheid wordt wel geknaagd, door de ingezette politiek van versnelde afbouw van gewasbeschermingsmiddelen, het verlagen van bemestingsniveaus en het inperken van landbouwgebieden. Voor de Nederlandse en Europese akkerbouw dreigt hier een verdere verslechtering van het gelijke speelveld, wanneer wij in Nederland ten opzichte van de EU en in de EU ten opzichte van derdelanden in het kader van de 'Green Deal' of landelijke programma's voor de muziek uit gaan lopen. Een integrale aanpak van de problematiek inclusief die van de handelsvoorwaarden is dus een vereiste. Het alternatief dat we op nationaal of EU-niveau wel voldoende gecom-

penseerd zullen worden door toeslagen is absoluut niet te verwachten, gezien de huidige discussies over de hoogte van het EU-landbouwbudget of de soap rondom de GLB toeslagen en de ecoregeling. Ook in de afgebroken besprekingen voor het Landbouwakkoord was deze problematiek niet opgelost. De NAV ziet daarom voor de toekomst een terugkeer naar landbouwbeleid in de EU met een hernieuwde invoer van markt- en prijsbeleid als oplossing voor enerzijds het voldoen aan maatschappelijke doelstellingen en eisen en anderzijds het voldoen aan de bestaanszekerheid van boeren. Bijkomend voordeel is dat de EU dan tevens een voedselstrategie kan invoeren, waarbij de voedselzekerheid voor Europa en haar randgebieden gewaarborgd kan blijven.

Teun de Jong

vervolg van pagina 1

Octrooien op planten(eigenschappen)

Maar dat lost het probleem van de licentiekosten nog niet op. Ook kennen grote bedrijven zoals Bayer en Syngenta een 'small breeders initiative': men rekent geen kosten voor het gebruik van geoctrooierde rassen door heel kleine veredelingsbedrijven. Hierbij geldt de omzet van de afnemer en het aantal werknemers als maat.

Lang niet iedereen is er gerust op dat het ACLP en de regeling voor kleine veredelaars voldoende soelaas bieden tegen de dreigende macht van de grote zaadbedrijven. Plantum, de vereniging van plantenveredelingsbedrijven (inclusief de grote bedrijven) is tegen octrooien op planten en planteigenschappen, maar vindt wel dat het kwekersrecht en de veredelvrijstelling moeten blijven, iets waar de NAV zich helemaal in kan vinden.

Octrooien en NGT's

Inmiddels ligt het wetsvoorstel voor het vrijer laten van nieuwe genetische technieken (NGT-wetsvoorstel) voor in de EU en blijkt dat met name de octrooienkwestie zowel de Europese Raad als de Landbouwcommissie van het Europe Parlement bezighoudt. De Europese Raad was eind december in meerderheid wel voor het wetsvoorstel, maar dit was geen gekwalificeerde meerderheid, d.w.z. dat de vóórstemmers niet de meerderheid van de EU-bevolking vertegenwoordigden. Een aantal tegenstemmende

landen had vooral zorgen over octrooien op de nieuwe rassen of op planteneigenschappen.

In de Landbouwcommissie heeft men een aantal amendementen aangenomen op het NGT-wetsvoorstel, waaronder voorstellen van de SGP om de octrooienkwestie te regelen. Eén amendement roept de EU en haar lidstaten op om geen octrooien te verschaffen op biologisch materiaal en de veredelvrijstelling veilig te stellen en het kwekersrecht in stand te houden. Het vrije gebruik van NGT-rassen door boeren en veredelaars mag niet in het gedrang komen. Ook moet de EC uiterlijk in 2026 resultaten van onderzoek publiceren naar de rol van octrooien op de toegang van boeren en veredelaars tot uitgangsmateriaal, zaaddiversiteit en betaalbaarheid van zaad en op innovatie en kansen voor MKB-veredelingsbedrijven. Als er belemmeringen zijn moet de EC een routekaart publiceren hoe deze octrooibelemmeringen op te lossen. Een ander amendement stelt dat NGT-planten, plantmateriaal en delen daarvan niet octrooieerbaar zijn. Een derde amendement stelt dat in een andere wet, namelijk de Richtlijn voor patenten, NGT-planten én planten die worden verkregen met de in 2001 vrijgestelde methoden (random mutagenese en celfusie) moeten worden uitgesloten van octrooien. Dat laatste repareert dus in één artikel alle problemen met octrooien op planten die niet door klassieke veredeling zijn verkregen. Daarnaast is een amendement aangenomen waarin dit verbod op octrooien direct ingaat als de

NGT-richtlijn is aangenomen. De Richtlijn zelf gaat pas na 2 jaar in, maar men wil voorkomen dat in die twee jaar veel octrooien worden gevestigd.

En nu verder

De NAV is verheugd, dat de Landbouwcommissie van het Europe Parlement zo duidelijk stelling neemt tegen octrooien op planten, zaden en onderdelen van planten. Tegelijkertijd wil men wel het internationale kwekersrecht handhaven, wat ook altijd de inzet is geweest van de NAV.

In januari vergadert de Milieucommissie van het Europe Parlement over het NGT-wetsvoorstel inclusief amendementen. Daarna wordt erover gestemd in het Europe Parlement, waarschijnlijk in februari 2024. Mocht het niet lukken om via bovengenoemde amendementen de octrooienkwestie op te lossen, dan kan er gedacht over andere routes om de werking van octrooien en de nadelige gevolgen voor bijna alle veredelingsbedrijven en boeren te voorkomen. In ieder geval moet dit probleem op korte termijn worden opgelost.

Plantum heeft deze kwestie in december met een brief ook onder de aandacht van de minister van EZK gebracht, juist om ook de middelgrote en kleine verdelingsbedrijven in bescherming te nemen. De NAV heeft deze brief mede-ondertekend. We houden u op de hoogte van het vervolg. **NAV**

Van klimaatmaatregelen naar integrale aanpak

In het decembernummer van dit blad is onderzocht of de akkerbouw in Nederland op koers ligt om de doelstellingen van het Klimaatakkoord te halen. Om hier zicht op te krijgen heeft de NAV een nulmeting uitgevoerd door een gemiddelde bedrijfsvoering van de akkerbouwbedrijven in Nederland van 2020 te vergelijken met die van 1990 (referentiejaar). De conclusie was dat er nog grote stappen gemaakt moeten worden om in 2030 de broeikasgasemissies met 50% te verminderen t.o.v. 1990.

Een akkerbouwer heeft wat klimaatverandering betreft met twee zaken te maken: aan de ene kant maatregelen nemen die de klimaatverandering kun-

nen beperken (mitigatie) en aan de andere kant het bedrijf en de bedrijfsvoering aanpassen aan de gevolgen van de klimaatverandering (adaptatie). Tot nu toe lijkt adaptatie de akkerbouwers meer bezig te houden dan mitigatie. Daarnaast was ook een conclusie in het artikel in december dat maatregelen om het bedrijf aan de gevolgen van de klimaatverandering aan te passen niet altijd gunstig zijn om de klimaatverandering tegen te gaan.

Integrale aanpak

De akkerbouw heeft wat meer opgaven te maken dan alleen het klimaat, zoals verbetering waterkwaliteit, vermindering van gebruik van pesticiden en

verbetering van biodiversiteit. Bij het zoeken naar oplossingen voor de uitdagingen is een integrale aanpak voor de akkerbouwer essentieel. Een voorbeeld is dat uit vele onderzoeken blijkt dat het optimaal inzetten van groenbemesters en deze ook zo lang mogelijk laten staan voor veel opgaven gunstig is, zoals broeikasgas (BKG)-emissie en uitspoeling van mineralen naar grond- en oppervlaktewater. Maar zo simpel is het meestal niet voor andere maatregelen.

N-efficiëntie

Eén van de cruciale zaken bij het terugdringen van de BKG-emissies is hoe efficiënt de gewassen met stikstof omgaan. Dit is ook belangrijk voor de verbetering van de waterkwaliteit.

lees verder op pagina 3

Terugblik 2023 en plannen 2024

Aan het einde van elk jaar maakt het NAV-bestuur de balans op van het afgelopen jaar en bepalen we wat de belangrijkste inzet wordt in het nieuwe jaar. Het jaar 2023 stond in het teken van drie grote onderwerpen: het Landbouwakkoord, het nieuwe GLB en het mestbeleid. Daarnaast hadden we de verkiezingen voor de Provinciale Staten in maart en voor de Tweede Kamer in november.

Met het aantreden van Piet Adema als minister van LNV in oktober 2022 kwam er een periode van overleg om gezamenlijk met de sector tot een Landbouwakkoord te komen: een langjarig akkoord over doelen, inspanningen en verdienvermogen voor de Nederlandse landbouw. Eind december 2022 vond de eerste 'brede landbouwtafel' plaats, vanaf januari 2023 werden de gesprekken wekelijks gevoerd aan een hoofdtafel en diverse sectortafels. De NAV nam met twee personen deel aan de sectortafel Akkerbouw, Vollegrondsgroente en Bollen (AVB). De bijeenkomsten waren wekelijks en in goed overleg werd o.a. bereikt dat het begrip landschapsgrond van tafel ging, dat we inzetten op doelsturing i.p.v. generieke beperkingen en dat er een afwegingskader komt dat bepaalt of de bestemming van landbouwgrond wel mag worden gewijzigd. Na het klappen van het Landbouwakkoord heeft de NAV het voortouw genomen om de AVB-tafel te behouden. Deze komt nu elke 3-4 maanden bij elkaar om in brede kring over voorgenomen beleid te praten.

Mestbeleid

In januari werden we opgeschrikt door de plotselinge invoer van generieke bufferstroken. In december kwamen daar de extra NV-gebieden en de bufferstroken rondom alle N2000-gebieden nog eens overheen. Het moge duidelijk zijn dat de NAV behoorlijk gefrustreerd is over hoe de akkerbouw de dupe wordt van de pogingen om de derogatie voor

melkveehouders nog twee jaar te behouden (zie ook p. 1). Nog sterker inzetten op doelsturing en onderhouden het beleid aanvechten waar het op onredelijke gronden berust is onze inzet in 2024.

GLB

In 2023 werd het nieuwe GLB ingevoerd. De NAV heeft voortdurend gewaarschuwd voor op de loer liggende problemen en daarin werden we helaas bevestigd. Al gauw bleek namelijk dat LNV en RVO veel te laat waren met allerlei zaken. Zo klopten de kaartlagen met de bufferstroken niet, werden allerlei regels nog gaande het jaar bijgesteld en bleek dat alle boeren bij de GO een veelvoud van percelen moesten opgeven omdat men zonder overleg met de sector had besloten elke struik, boom, sloot en akkerrand tot apart perceel te benoemen. Tot overmaat van ramp kwam de minister met sterk verlaagde tarieven, maar dat lijkt inmiddels te worden gerepareerd. Over al onze ergernissen hebben wij met andere sectorpartijen overlegd met de minister (zie p. 4). We hopen oprecht dat de chaos voorbij is en alles in 2024 goed verloopt. Blijft wel een feit dat er nog erg weinig mogelijkheden zijn voor akkerbouwers in de ecoregeling.

Politieke veranderingen

In maart werd BBB de grootste in de Provinciale Statenverkiezingen. Dit kon door ons gebruikt worden in de gesprekken over het landbouwakkoord. Voor de Tweede Kamerverkiezingen hebben we op 8 november een politieke avond georganiseerd met kandidaat-Kamerleden van BBB, BVNL, GL-PvdA, SGP en VVD. Door niet een politiek debat te houden maar groepsgesprekken met de politici konden de aanwezige leden goed hun vragen en problemen bespreken en kregen de politici ook een goede indruk van wat er leeft bij de NAV en haar achterban. We gaan er van uit dat dit bijdraagt aan het begrip voor de

akkerbouw in de nieuwe Tweede Kamer.

Bovenstaand is uiteraard een summier samenvatting. Ons uitgebreide jaarverslag verschijnt in februari.

Accenten 2024

Het bestuur heeft als speerpunten voor 2024 benoemd dat we blijven hameren op de noodzaak voor een Europese voedselvisie en markt- en prijsbeleid. Nu zijn er in feite geen doelen voor landbouw, waardoor doelen voor bijv. natuur en energie al gauw kunnen worden doorgedrukt ten koste van landbouw. Daarnaast zal de NAV uiteraard inzetten op een werkbaar GLB, mestbeleid en gewasbeschermingsbeleid, waarbij wij voorstander zijn van integraal beleid en doelsturing. Om een en ander handen en voeten te geven willen we met concrete uitwerking komen van hoe een akkerbouwer de verschillende doelen kan halen. Meer hierover in onze ALV. **NAV**

foto: Jasper Otte

vervolg van pagina 2

Van klimaatmaatregelen naar integrale aanpak

Behalve dat de plant stikstof met zo weinig mogelijk verliezen moet benutten, is ook het moment van bemesten belangrijk. Dat is bij gebruik van dierlijke mest en dan in het bijzonder vaste mest en compost voor de akkerbouw een forse uitdaging. Vooral de najaarstoepassing op klei is dan een probleem. Vaste mest en compost zijn een goede oplossing voor het verhogen van het organische stofgehalte in de bodem en daarmee voor de bodemgezondheid en het vastleggen van CO₂ in de bodem. Voor het efficiënt benutten van stikstof kan kunstmest een betere oplossing zijn. Op dit moment is het hoge fossiele brandstofgebruik bij de productie van N-kunstmest een probleem. Als bij de productie hernieuwbare energie en waterstof gebruikt kunnen worden, zou dat probleem worden ondervangen.

Gewas- en rasverschillen

In het algemeen wordt gezegd dat meer rustgewassen in het bouwplan gunstig is voor de bodemgezondheid en het klimaat. De berekeningen die de NAV heeft gemaakt met de Cool Farm Tool voor verschillende situaties (zie Genoeg is Beter van

december 2023 en www.nav.nl/) laten zien dat dit genuanceerder ligt. Wanneer bij tarwe het stro op het land achterblijft, is de emissie van uien vergelijkbaar met die van tarwe en de emissie van poot- en zetmeelaardappelen zelfs iets lager dan die van tarwe. De plantaardig eiwitgewassen scoren wel weer heel goed als rustgewas, omdat ze stikstof uit de lucht kunnen binden. Daarnaast weten we dat de stikstofbehoefte van verschillende rassen van een bepaald gewas behoorlijk kan verschillen, vooral bij aardappelen. Het vervangen van rooigewassen in het bouwplan door rustgewassen kan bedrijfs-economisch flink negatieve gevolgen hebben. Een minder stikstofbehoefte ras kiezen kan voor de BKG-emissie soms een grotere bijdrage leveren dan verschuiving in het bouwplan.

Minder intensieve grondbewerking

Uit onderzoek van de laatste jaren blijkt dat niet-kerende of minder intensieve grondbewerking minder aan de beperking van BKG-emissie bijdraagt dan oorspronkelijk gedacht. Wel blijkt dat er met minder intensieve grondbewerking meer organische stof in de bovenlaag van de bouwvoor blijft. En dit maakt de bodem wel robuuster tegen extremere weersomstandigheden.

Conclusie

De doelstelling uit het Klimaatakkoord om in 2030 de BKG-emissie met 50% gereduceerd te hebben en in 2050 vrijwel klimaatneutraal te zijn, zal voor de akkerbouw niet gemakkelijk zijn. De doelstelling voor de landbouw om vanaf 2030 nog 0,5 Mton CO₂ extra vast te leggen, komt daar nog bovenop. Dat moet in theorie kunnen, zeggen vele deskundigen, maar uit bovenstaande blijkt dat dan wel met alle aspecten rekening gehouden moet worden, omdat anders vooruitgang op het ene thema achteruitgang op het andere thema kan betekenen. Daarom heeft de NAV besloten om in 2024 met alle betrokken themawerkgroepen (duurzaamheid, mineralen, klimaat en gewasbescherming) een integrale aanpak van de verduurzaming van de akkerbouw op te stellen, gebaseerd op onze toekomstvisie uit 2020. Met kringlooplandbouw met minimale emissies naar bodem, lucht en water kunnen de doelstellingen voor klimaat, biodiversiteit en de KRW worden gehaald en wordt hergebruik van grondstoffen gestimuleerd. Een belangrijke voorwaarde hierbij is dat de voedselzekerheid en het boereninkomen geborgd moeten zijn! **NAV**

En wat deed de NAV nog meer in december?

- De NAV heeft deelgenomen aan de vergadering van het bestuur van de BO Akkerbouw. Hierin zijn verschillende projecten goedgekeurd die waren voorgedragen door de Sectie Teelt (zie www.bo-akkerbouw.nl).
- De NAV heeft een vergadering van de Technisch Economische Werkgroep voor het ANLb en GLB bijgewoond, waarin o.a. is gesproken over tarieven voor ANLb.
- De NAV heeft deelgenomen aan de Nederlandse gebruikersgroep van de Cool Farm Tool.. **NAV**

GLB perikelen

In het hoofdpijndossier GLB werden we verrast door de publicatie in de Staatscourant begin december van de sterk verlaagde tarieven. Naast alle andere problemen met de invoering van het nieuwe GLB was dit wel een echte domper, die gedeeltelijk bleek te berusten op een communicatiefout van het ministerie: het ging over voorschotbedragen. Op 7 december heeft de sector (LTO, NAV, Biohuis, BoerenNatuur, NAJK) een gesprek gevoerd met minister Adema en zijn ambtenaren over het GLB en de GO. De NAV heeft daarin ingebracht dat wij meer mogelijkheden willen voor de ecoregeling voor akkerbouwers en dat we vinden dat zaken onterecht worden afgeschoten met het argument 'niet te borgen'. Ook hebben wij gepleit voor meer integraliteit, omdat eisen en voorwaarden nu soms tegengesteld zijn in diverse wetgevingen. Daarnaast hebben wij een lijst met specifieke zaken aangeleverd. De sector heeft in het gesprek aangegeven dat er een Taskforce moet komen om zaken snel te verbeteren en dat er een lerende evaluatie nodig is van het eerste jaar. De minister heeft voorgesteld half januari in dezelfde setting verder te praten over oplossingen die het ministerie dan heeft bedacht. **NAV**

Oproep: werkgroep Mineralen zoekt nieuwe leden!

De NAV-werkgroep Mineralen zoekt nieuwe leden. Klaas Hoekstra heeft aangegeven na vele jaren intensieve inzet de werkgroep te verlaten. De NAV bedankt Klaas van harte voor zijn vakkundige bijdragen! We zoeken één of twee nieuwe leden voor de werkgroep. De werkgroep vergadert eenmaal per jaar fysiek en soms kort digitaal over dringende zaken. De werkgroep heeft als doel om portefeuillehouder Sjoerd Heestermans van informatie te voorzien en te helpen met de beleidsvorming. Nadere informatie bij Sjoerd Heestermans: tel. 06 - 23 40 12 08. **NAV**

ALV en Jaarcongres

De Algemene Ledenvergadering en het Jaarcongres zullen dit jaar plaatsvinden op woensdag 28 februari. Thema van het jaarcongres is 'Water'. Houd u de mail in de gaten voor nadere informatie! **NAV**

De NAV wenst u een gezond en voorspoedig 2024

Webinar Emissiereductie

Op woensdagavond 10 januari vindt een webinar plaats over emissiereductie in de praktijk. Specifiek gaat het over driftreducerende spuittechnieken in relatie tot effectiviteit. Aanmelden is verplicht en kan via <https://bit.ly/48fYUab>.

Agenda

8 jan 2024	Regioavond Noordoost, aanvang 20 uur, Het Wapen van Exloo te Exloo
24 jan 2024	NAV bestuursvergadering
28 febr 2024	ALV en Jaarcongres

Foto voorpagina: Órjan Schrauwen

Het eerstvolgende ledenblad verschijnt op 3 februari.

Voordelig kennismaken met de NAV!

Nog geen lid van de enige echte, onafhankelijke en sectorale vakbond van en voor akkerbouwers, de NAV?

Word dan nu lid. Dat is nu heel aantrekkelijk: tot 1 januari 2025 betaalt u € 100,-. Of: u bent al lid maar uw buurman of vriend nog niet? Help de NAV versterken en overtuig uw collega van het goede en nuttige werk van de NAV. Ook voor uw collega geldt: tot 1 januari 2025 is de contributie € 100,-.

De NAV is puur sectoraal voor het akkerbouwbelang en stelt het inkomen van akkerbouwers centraal. Belangenbehartiging kan plaatsvinden zonder concessies te doen aan andere sectoren. De NAV zet zich in voor faire opbrengststrijzen, dat wil zeggen integrale kostprijs (dus inclusief vergoeding voor eigen arbeid en eigen vermogen) plus ondernemersmarge. De vakbond strijdt voor betere toekomstkansen dan degenen die de akkerbouw willen overleveren aan de grillen van de (wereld)markt. U ziet het: de NAV is uniek. Lid worden kan via het inschrijfformulier. Dit kunt u vinden op www.nav.nl of pak de telefoon (06-15 62 44 60).

Nederlandse Akkerbouw Vakbond

Postbus 318
8250 AH Dronten

tel 06 - 15 62 44 60

e-mail info@nav.nl
website www.nav.nl

@NAV_AkkerBouwer

Nederlandse.Akkerbouw.Vakbond

Nederlandse Akkerbouw Vakbond

Contactpersonen

Voorzitter
Teun de Jong
06 - 53 65 67 95

Regio Noord
Gerlof Bergmans
06 - 45 28 67 85

Regio Noordoost
Johan Koop
06 - 52 31 20 04

Regio Flevoland
Keimpe van der Heide
0320 - 213 611

Regio Noord-Holland
Tom Koenraadt
06 - 11 47 21 39

Regio Zuid/Zuidwest
Sjoerd Heestermans
06 - 23 40 12 08